

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

29. Solvitur secundum quo similiter tollitur istud discrimen, substituendo pro adiutorio medicinali gratiam habituaalem, excitationes, protectiones, concursum generalem ordinis supernaturalis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

doctrinam, quam libro de correptione & gratia capite decimo, undecimo, & duodecimo tradit, intortum est. Docet enim ex professo istis locis Augustinus, illud gratiae genus cum quo potuit Adam perseverare si vellet, nullo modo nunc propter consecutam infirmitatem voluntatis esse satis: eo quod, si nunc hominibus relinqueretur voluntas sua, ut in adiutorio Dei, sine quo perseverare non possent manerent si vellet, nec Deus in eis operaretur ut vellet, inter tot & tantas tentationes infirmitate sua voluntas ipsa succumberet, & ideo perseverare non possent. Ratio est, quia deficientes infirmitate nec velint, aut non ita velint infirmitate voluntatis ut possent. Quae fusc suo loco tradita sunt. Quisquis igitur sic argumentatur, profecto demonstrat Augustini doctrinam sibi displicere, & aliud gratiae genus, quam quod pro lapsis hominibus agnovit necessarium inferre velle; nempe hoc ipsum quod statui innocentiae proprium esse docuit, cum quo videlicet posset homo lapsus perseverare, si vellet. Hoc & à Massiliensibus olim factitatum est, nam & ipsi molestè tulerunt, illam utriusque gratiae differentiam, libentissimeque pro statu lapsorum hominum

illud gratiae genus amplexi sunt, cum quo possent credere si vellet, quemadmodum alibi accuratius demonstravimus. Quamquam illi non ita enormiter exorbitarunt, ut asserere auderent generaliter, nunc etiam, quemadmodum in statu innocentiae sufficere gratiam, cum qua possit homo perseverare si velit. Imo hoc tanquam contrarium Catholicae fidei Massilienses improbabant: sed hoc dumtaxat assererant, quod ad fidem vel ejus initium talis gratia sufficiat: deinceps verò ad operandum, & in operibus bonis perseverandum gratia homines, amissa & perditis viribus non solum erigat prostratos, verum etiam sufficiat ambulantes. Quanta igitur audacia post condemnationem jam à tot seculis Massilienses asserere, quod, quia in statu innocentiae sufficiebat homini ad salutem gratia, qua poterat perseverare si vellet, etiam nunc sufficiat? Itaque non satis penetrant aut perpendunt naturae corruptionem & humanae voluntatis infirmitatem quam peccatum attulit, & in qua discrimen istud fundavit Augustinus, qui talibus ratiunculis doctrinam ejus saluberrimam imprudenter evertunt.

CAPUT XXIX.

Solvitur secundum quo similiter tollitur istud discrimen, substituendo pro adiutorio medicinali gratiam habitualement, excitationes, protectiones, concursum generalem ordinis supernaturalis.

QUATROPTER eisdem auctores, & cum illis etiam alij, ut illam celeberrimam differentiam duplicis adiutorii, ex qua intellectus gratiae pendet quam Augustinus tradidit, quoquo modo salvare viderentur, diversis modis illam ejus doctrinam exponere conati sunt. Aliqui dixerunt, in eo discrimen esse situm, quod Adamus in statu innocentiae per dona habitualia potuerit perseverare, si vellet, nobis illa non sufficiant, sed praeter illa indigemus curâ singulari, protectione & excitatione crebra Dei, cum quibus sit ut de facto velimus atque perseveremus. Alii addunt gratiam Adami necessariam fuisse, cooperationem Dei in actu primo paratam, hoc est, concursum Dei generalem ordinis supernaturalis, quem prioribus illos auctores etiam nullo modo negare voluisse, sed non addidisse, eo quod nihil ad praesens discrimen pertinere animadvertent. Id igitur res illi recit, ut putent adiutorium Adami fuisse gratiam habitualement, lapsorum verò hominum esse gratias excitantes, suasiones, protectiones Dei.

Respondetur primò non hic esse questionem de quidditate utriusque adiutorii, quam videlicet illa fuit, an gratia habitualis, an concursus, an protectio, solatio, excitatio, illustratio & hujusmodi: hoc enim in illa tota

prolixa disputatione sancti Augustini ne semel quidem ullo verbo tangitur: sed quaestio est, cujusmodi sit utriusque status adiutorium quantum ad adjuvandi modum. Augustinus docet adiutorium Angelorum & primi hominis fuisse dumtaxat sine quo non, secundi hominis, quo: quod sexcenties nobis eo modo interpretatur, ut dicat illud primum tale fuisse, ut cum eo possent perseverare si vellet, non quod fieret ut vellet; tale quod in libero arbitrio relinqueretur; tale quod desererent cum vellet, & in quo permanent si vellet. Alterum verò esse tale, quo efficiatur ut velint, quo donante invictissime quod bonum est velint, & hoc invictissime deserere nolint. Cujusmodi descriptiones, discrimen indicant apertissimum in operandi modo, quae utraque tandem fuerit utriusque status gratia, quod illi disputationi prorsus est impertinens. Hanc differentiam in quam totis viribus directè collimat Augustinus, Doctores illi funditus tollunt, imò se toto conatu tollere velle profitentur, dum perspicue docent, cum utriusque status adiutorio quaecumque tandem fuerit, homines stantem & lapsum ita adjuvari, ut sine illo non possint perseverare & cum eo possint perseverare si velint; ut in utriusque libero relinquatur arbitrio, ut utrumque deserant si velint, & in eo permanent si velint. Et in eo putant esse gratiae utriusque similitudinem,

Lib. de corr.
& grat. c. 22

Idem Testim.
itemq; Bel-
larmin. l. 2.
de grat. &
lib. arb. c. 8.
& l. 5. c. ult.

Billam. lib.
de grat. pri-
mi hominis
cap. 4.

linem, usque adeo ut si discrimen aliquod in isto operandi modo statueretur, sine dubitatione liberum destrueretur arbitrium. Hanc utriusque adiutorii confusionem, quantum ad adiuvandi modum, dicimus istâ Augustini auctoritate manifestè jugulari, nec posse sine totius doctrinæ ipsius eversione sustineri.

Jam verò quod secundò additur, adiutorium primi hominis fuisse gratias seu dona habitualia, concursumque generalem seu cooperationem quam supra diximus eum operibus supernaturalibus, non minus perspicue falsum est & ab Augustino refutatam. Quod quia fusè demonstravimus in libro de gratia primi hominis, supervacaneum esset hic repetere.

Quod igitur in secunda istius responsionis parte dicitur, gratiam lapsori, qua fit ut velit & operentur & perseverent, esse gratias excitantes, suasiones & protectiones Dei, multipliciter repugnat Augustino. Primò quidem, quia tales gratiæ prout eas ipsi explicant, velint nolint continentur sub membro primo istius divisionis, sub quo & Adami gratia continetur. Sunt enim adiutoria siue quibus non fit opus, non quibus fit, etiam tunc quando cum ijs re ipsa liberum arbitrium operatur. Nam adiutorium siue quo non, non mutat naturam suam, siue actio sequatur, siue non sequatur, quemadmodum ex exemplis Augustini, alimento, luce, & similibus manifestum est. Nam siue alimentis ad vivendum, luce ad cernendum utaris, siue non utaris, nunquam illa sunt adiutoria quibus, sed siue quibus non. Quod ulterius in explicanda istius divisionis natura declaravimus. Hinc fit secundò, quod istæ gratiæ non aliud proprie tribuant quàm posse, non velle. Docent enim ipsimet cum omnibus istis gratiis perfectissimè consistere posse, ut voluntas ijs excitata & suasa atque protecta nolit: quod certissimum est illi gratiæ medicinali repugnare quàm Augustinus lapsis hominibus dari tradit. Illa enim duritiam cordis, hoc est nolitionem aufert & ex nolente volentem facit. Quod si non facit, non est illa quam quærimus. Et certè quid absurdius, quam excitationes istas, quæ in gravissimis peccatoribus cum obstinata sæpè voluntate consistunt pro gratia Christi medicinali, quæ velle tribuit, obtrudere, cum nec ipsa charitas habitualis, quæ cum mala voluntate stare non potest, sit illa medicinalis gratia quæ tribuat velle voluntati? Seu illa qua fiat, ut voluntas velit, imò nec illa siue qua non fiat, sed indifferenter & valde per accidens se habeat ad actualiter velle & operari? Hoc enim aliunde voluntati quàm ab habitu dari debet; haud secus atque aliunde quàm ab ipsis excitationibus & suasionibus, & protectionibus peti debet, quòd cum ipsis etiam concurrentibus actualiter voluntas velit & operetur.

Denique nec primis hominibus huiusmodi excitationes & protectiones & suasiones decerant, nec tamen erant aliud quàm gratiæ potentiales, quibus daretur posse si velent, non velle quod possent. Nam totam terrenam cæ-

lestemque machinam in usum istum divina providentia disposuerat, ut loqueretur altissima voce Creatorem suum, & Angelicas humanasque mentes ad eum laudandum exciteret, amandumque succenderet. Nam hinc ista toties repetita in Augustini lucubrationibus doctrina, quòd etiam Angeli sancti ex contemplatione conditæ creaturæ, quasi vesper-

tinâ quâdam decoloratâque cognitione laudaverint Dominum. Et illud in confessionibus: *Sed & calum & terram, & omnia que in eis sunt, ecce undique mihi dicunt, ut te amem, nec cessant dicere omnibus, ut sint inexcusabiles.* Quòd quid est aliud quàm quædam suasio & excitatio? Nec nudâ externâ quâdam suasionem hoc erga primos homines egisse calum & terram, sed adjunctis etiam internis excitationibus & amandi suasionibus, quas mentibus inspirat Deus, ex illo Augustini loco patet, ubi dicit: *Si voluntas eorum in amore superioris incommutabilis boni à quo illustrabatur ut videret, & accendebatur ut amaret, stabilis permaneret &c.* Nempe tali illustratione & accensione voluntatis accendebatur, ut in ejus amore posset stabilis permanere si vellet. Nam illa accensio non ei dabat velle, ut ex eo patet, quia accendebatur ut amaret, hoc est, eo fine ut amaret, seu ut stabilis in amore per creationem dato permaneret. De protectione verò primorum hominum quid dicam? Quia ista gratia valde externa est, nulla potè magis ab ipsis recentioribus commendatur erga primum hominem quàm protectio Dei, qua eum tradunt adversus omnes diaboli insidias, concupiscentiæ seu appetitus commotiones fuisse protectû à Deo. Putant enim ex eis non pauci dona interna non potuisse talem effectum appetitui conferre, ne præsentibus objectis illecebrosis adversus rationem surgeret. Sed & Augustinus gratiam regiminis & custodia, & similes fuisse hominibus innocentibus impertitam à Deo, perspicue docet, quando dicit: *Regebat eum ipse qui fecerat.* Et rursum de primo homine, *Deus operatur hominem atque custodit, ut bonus beatissq, sit.* De quibus plura diximus, cum de primi hominis gratia tractarem.

Quòd verò quidam istis excitationibus, suasionibus atque protectionibus, addunt etiam concursum generalem ad opera supernaturalia, quem ipsi velut magnam gratiam, concursum specialem, & gratiam concomitantem, & huiusmodi appellare solent, ut aliquid magnum protulisse censeantur, multò minus ad discrimen utriusque gratiæ declarandum faciunt. Quis enim ignorat talem concursum, sicut eum ipsi explicant, non facere ut homo velit, sed viceversa hominem facere ut Deus concurret? Ponunt enim huiusmodi concursum omnibus agere volentibus preparatum, ita ut tunc detur, cum quis agere voluerit: cum noluerit, tunc negetur: nec ullas vires ad agendum tribuat, sed supponat. Si quis enim viribus internis actioni proportionatis caret, non illum concursus ille supplebit aut dabit, quemadmodum in omnibus causis agentibus

Vide lib. de
gen. ad lit. c. 24. usque
ad 30. &c.
Lib. 10. Con-
fess. cap. 6.

Lib. 24. de
Civ. c. 13.

Ser. de verb.
Apost. c. 2.
Lib. 8. de
gen. ad lit.
cap. 10.
Sup. lib. cit.
cap. 10.

hinc

sive naturalibus sive liberis ex ipsa Scholasticorum confessione manifestum est. Non est ergo illa Christi gratia, quam inquirimus. Accedit, concursus illum esse institutioni naturarum consentaneum, utpote sine quo nulla omnino creatura propter defectum naturalem quicquam operari potest. Ex quo fit ut ille non ad gratiam Christi medicinalem, sed ad naturæ institutionem pertinere videatur, prout & supra diximus. Itaque non minus Adamo & Angelis innocentibus quam peccatoribus datus fuit, nec magis ad adiutorium lapsæ naturæ quam stantis referendus est. Denique Christi gratiâ quam per crucem attulit humano generi, vulneribus peccatorum sanandis destinata ac data est, ut supra latissimè demonstravimus. Incidit enim natura peccatrix in horrendam agendi cœcitatem per ignorantiam, & in infirmitatē per concupiscentiam, quæ duo mala, nisi per Christi gratiam dispellantur nunquam in

æternum, liberum arbitrium ad iustitiam diligendam operandamque convertetur aut provocabitur. Hæc autem vulnera non modo non sanat concursus ille generalis ad opera supernaturalia, sed nec attingit quidem, utpote qui relinquit vires operandi, intellectum & voluntatem quales aliunde præparatas invenit. Non est ergo ille, Christi gratia ad operandum homini necessaria, qua fiat ut velit. Denique talem gratiam Christi nec ipse Pelagius detrectavit. Nec enim in Augustino vel vestigium invenies, unde colligatur, quod cum ipso de tali gratia decertaverit, sed merum inventum est recentiorum ut quoquo modo gratias à se excogitatas aliquo colore tueantur. Ut sane mirum sit, homines eruditos relicta regiâ viâ, quæ in Augustini scriptis, ostio tantummodo relecto, valde manifesta est, ad talia diverticula tam nova, tam periculosa divertere.

C A P V T X X X.

Solvuntur duo loca Augustini ex libro de Spiritu & littera, in quorum utroque recentiores objectionem errantium cœperunt pro solutione Augustini.

SED alia nonnulla ipsius sanctissimi Doctoris proferunt loca, quibus non dubitant ab ipso illam Christi potentialem gratiam tradi, quæ de homini operari posse si velit. Hanc ipsi si affectui vel internæ externæque hominis dispositioni congruat, etiam congruam vocare solent; quâ congruitate fit ut re ipsa velit & operetur; sic tamen ut liberum arbitrium, stante eadem gratiâ, possit, neque velle neque facere. Pro ista gratia asserenda multa ex Augustino loca congerunt, atque in primis ex libri de Spiritu & littera capite trigesimo tertio, ubi disputans, unde voluntas credendi oriatur, dicit: *Liberum arbitrium naturaliter attributum à Creatore animæ rationali, illa media vis est, qua vel intendi ad fidem, vel inclinari ad infidelitatem potest. Et idè nec istam voluntatem qua credis Deo, dici potest homo habere, quam non acceperit; quandoquidem vocante Deo, surgit de libero arbitrio, quod naturaliter cum crearetur, accepit.* Profert hunc locum Franciscus Suarez pro illa indifferentia voluntatis, quam ipsi cum gratia sua sufficiente & congruâ remanere volunt, quo videlicet de posse si velit. Alter locus ibidem est, ubi dicit: *Vult autem Deus omnes homines salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire: non sic tamen ut eis adimat liberum arbitrium quo vel bene vel male utentes iustissime iudicentur. Quo loco significari volunt, Deum omnibus dare, unde possint velle, credere & salvari, si videlicet velint cooperari gratiæ divinæ prævenienti. Ex quo necesse est talem esse gratiam illam, ut ex libera voluntate oriatur, quod cum ea*

velit aut nolit, prout hunc locum citat et explicat Bellarminus. Et pro eodem sensu citat hunc locum Franciscus Suarez. Et in primis Molina, Leonardus, Lessius & alij. Respondeo rem videri admiratione dignam, & tamen veram, quod cum Augustinus adiutorium quod primus homo habuit, & quod secundus attulit luculentissimè distinxerit, unum appellando adiutorium sine quo non fit id quod agitur, alterum quo fit, tantâque manifestatione declaraverit ut nihil addi posse videatur; Scholastici tamen recentiores, qui columnina sunt illius gratiæ sufficientis & congruæ quibus datur posse si velis, in utroque membro intelligendo tam enormiter aberraverint, ut dire & oppositè ejus quod Augustinus ex professo docuit, ipsi ex professo ex ejus verbis exculpserint. Nam utrumque membrum pervertendo, utrobique Pelagianorum objectionem pro Augustini solutione cœperunt. Ex quo secutum est, ut & Adamo (contra Augustini mentem & verba sæpè repetita) tribuerint adiutorium quo, quod fractis viribus necessarium ac proprium est, & assignaverint hominibus lapsis adiutorium sine quo non, quod libertatem illam esse supponit. Quis non miretur, hoc tam oculatis viris accidere potuisse? Quis verò miretur, postquam accidit, eos in mirabilium hallucinationum seriem, uno errore ex alio consequente præcipitatos totamque Christianæ & medicinalis gratiæ faciem esse perturbatam?

Et quidem eos in primo membro ita aberrasse,

Lib. de Spir. cap. 33.

Suarez lib. 3 de concursu cap. 9. n. 6.

Bellarmin. l. 2. de grat. cap. 5. Suarez l. 4. de prædest. cap. 1.